Dokumentą elektroniniu parašu pasirašė GINTARĖ,BOREIKYTĖ
Data: 2021-11-25 15:54:05

LIETUVOS VERSLO KONFEDERACIJA ICC LIETUVA

2021 m. lapkričio 25 d., Nr. 21-213VK

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai

LIETUVOS VERSLO KONFEDERACIJOS KREIPIMASIS DĖL SKAITMENINIŲ PLATFORMŲ PARTNERIŲ VEIKLOS REGULIAVIMO

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) reaguodama į dalijimosi ekonomikos spartų augimą ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje, yra subūrusi darbo grupę (toliau – Darbo grupė), vienijančią skaitmeninių paslaugų platformų verslus veikiančius Lietuvoje. Darbo grupės vienas pagrindinių tikslų – konstruktyviai dalyvauti skaitmeninių paslaugų reguliavimo teisėkūroje.

Mūsų žiniomis Europos Komisija greitu metu ketina paskelbti teisėkūros pasiūlymus dėl dalijimosi platformų veiklos sąlygų. LVK, atstovaudama savo narius – Lietuvoje veikiančias skaitmenines platformas Wolt, Bolt ir Ziticity – palaiko Europos Komisijos tikslą gerinti platformų partnerių teisinį reguliavimą, tačiau LVK nariai yra susirūpinę dėl priemonių, kurios gali būti pasirinktos.

Manome, kad reguliuojant platformų veiklą būtina užtikrinti šiuolaikišką, lankstų ir į įvairiausias paslaugas teikiančių platformų partnerių poreikius orientuotą reguliavimą. Taip pat manome, kad darbas per skaitmenines platformas savo prigimtimi neprilygintinas darbo santykiams Lietuvoje. Priešingai, esame įsitikinę, kad ateities darbo rinka bus pagrįsta jau dabar taip paslaugas teikiančių asmenų ypač vertinamu lankstumu, kuris nepaneigs socialinės apsaugos būtinybės ir svarbos.

Darbo sutartys nėra tinkama alternatyva

Manome, kad jeigu platformos bus priverstos įdarbinti vairuotojus, kurjerius ir kitus paslaugas teikiančius asmenis, platformose ženkliai sumažės paslaugų teikėjų, nes dauguma jų pasirenka dirbti su skaitmeninėmis platformomis dėl lankstaus darbo laiko ir apimties. Svarbu pabrėžti, kad visi platformų partneriai neturi išankstinio įsipareigojimo dėl darbo apimčių, todėl jiems yra užtikrinama visiška darbo laiko pasirinkimo laisvė. Šis lankstumas, kurį taip vertina platformų partneriai, nėra įmanomas įprastuose darbo santykiuose – priešingai, darbo sutartys įpareigos šiuos asmenis laikytis tam tikrų darbo valandų, taip pat atsiras priežiūros mechanizmai, efektyvumo monitoringas ir kiti darbo santykiams įprasti standartai, kurių platformų partneriai nenori.

Darbo grupės nariams atliekant apklausas tarp kurjerių ir vairuotojų paaiškėjo, jog pagrindiniai kriterijai, paskatinę rinktis ekonominį užimtumą platformose, yra laisvė pasirinkti, kada teikti paslaugas, o ne dirbti nustatytoje pamainoje ir galimybė naudoti kelias platformas atsižvelgiant į sąlygas konkrečiu metu. Darbo sutartys nėra tinkamos platforminiam darbui, priešingai – manome, kad siūlymas įdarbinti platformų partnerius ar kitaip juos prilyginti darbuotojams pablogintų visų platformų partnerių sąlygas, nes platformų veikla taptų tiesiog neefektyvi, augtų platformų teikiamų paslaugų kaina.

Absoliuti dauguma partnerių platformose paslaugas teikia individualios veiklos pagrindu, kuris leidžia asmenims patiems planuoti savo darbo laiką ir krūvį, derinti šį darbą su studijomis ar kitu pagrindiniu darbu, taip atitinkamai planuojant ir norimas užsidirbti papildomas pajamas. Taip pat pačių platformų teikiamų paslaugų, ypač kalbant apie maisto pristatymą, esmė yra neatsiejamai susijusi su paklausos patenkinimo svarba tam tikromis (dažniausiai pietų ar vakarienės meto)

Gedimino pr. 2/1-28, LT-01103 Vilnius
Tel. +370 5 212 1111, info@lvk.lt, www.lvk.lt

valandomis. Jei kurjeriai dirbtų nustatytomis valandomis, taip kaip įprasta darbuotojams dirbantiems pagal Darbo kodekso numatytą tvarką, būtų apribojama kurjerių laisvė patiems pasirinkti norimas darbo valandas. Tokia tvarka neabejotinai neleistų patenkinti paklausos „piko metu“, dėl ko nukentėtų abi paslaugų pusės – kurjeriai negalėtų užsidirbti tuo metu, kai yra didžiausia maisto pristatymo paslaugos paklausa, o vartotojai negalėtų gauti jų užsakytų prekių dėl kurjerių trūkumo. Galiausiai, darbo sutartys apribotų kurjerių galimybes dirbti su keliomis platformomis vienu metu, kas sąlygotų mažesnes pajamas individualiai veikiantiems kurjeriams.

Taip pat pažymėtina, kad platforminis darbas yra patogus asmenims, kurie jau turi darbą ir yra saistomi darbo santykių, tačiau savo noru taip pat nori papildomai užsidirbti po darbo valandų. Remiantis Copenhagen Economics 2021 m. lapkritį publikuotu tyrimu, kuriame dalyvavo 16 000 kurjerių visoje Europoje, net 72 proc. respondentų atsakė, kad platforminis darbas yra jų antrinė veikla, tačiau ji vidutiniškai sudarė net 54 proc. kurjerių gaunamų pajamų. 70 proc. respondentų taip pat atsakė, kad neiškeistų darbo laiko lankstumo į fiksuotų valandų darbo kontraktus, net jeigu ir nauji kontraktai (hipotetiškai) lemtų 15 proc. didesnes pajamas.[1]

Europos Komisijos pasiūlymai

LVK nuomone, siekis pagerinti platformų partnerių sąlygas ir teisinį reguliavimą prilyginant juos darbuotojams, kaip ketina padaryti Europos Komisija, turės neigiamų pasekmių platformų partneriams, platformoms ir dešimčiai milijonų Europos piliečių, kurie naudojasi šių platformų paslaugomis. Numačius privalomą platformų partnerių įdarbinimą pagal darbo sutartis arba numačius, kad ginčo atveju platformos turi pareigą įrodyti, jog jų partnerių veikla nėra prilygintina darbo santykiams, būtų sukurtas teisinis netikrumas – padaugėtų bylinėjimosi teismuose atvejų visose valstybėse narėse ir atsirastų didžiulis finansinis platformų neužtikrintumas, apribojantis jų galimybes plėsti platformų partnerių tinklą. Visa tai – įskaitant preziumuojamas bylinėjimosi išlaidas – atsispindėtų išaugusioje platformų teikiamų paslaugų kainoje.

Kviečiame Ekonomikos ir inovacijų ministeriją aktyviai įsitraukti į šių teisėkūros pasiūlymų svarstymą, kai Europos komisija juos pateiks. Prašome ministerijos svarstymų ir diskusijų metu įvertinti ir ES šalių darbo teisės ir galiojančių reguliavimų skirtumus, Lietuvos darbo kodekso pritaikomumą platformų partnerių veiklai. Tikime, kad galima rasti sprendimus, kaip išlaikyti lankstų, šiuolaikišką ir partneriams patraukų platformų veiklos modelį bei didinti platformų partnerių teisinę ir socialinę apsaugą.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Vyriausioji projektų vadovė – biuro vadovė Gintarė Boreikytė

Originalas nebus siunčiamas. Vilius Kriaučiūnas, el.p.: vilius@lvk.lt, mob. +370 608 98408.

[1] https://www.copenhageneconomics.com/publications/publication/study-of-the-value-of-flexible-work-for-local-delivery-couriers